

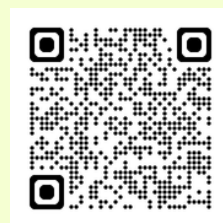
Lokalahden lasten luontopolku

Seikkaile lasten luontopolulla,
luonnossa ja kotona!

Maastosta löydät 10 kivaa
infotaulua. Taulut löydät myös
tästä liitteestä.

Tästä linkistä lisätietoa luontopolusta
uki.fi/kohteet/lokalahden-lasten-luontopolku

Uusikaupunki

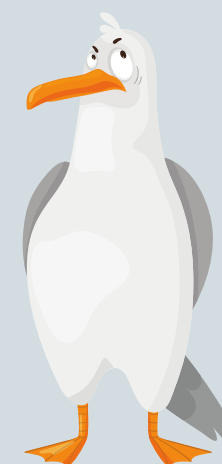
Siirtolohkare eli hiidenkivi

Siirtolohkare on suuri kivi, joka on irronnut emokalliosta jääkauden aikana. Jääkaudella maata peitti valtava mannerjää, joka liikkui hitaasti, mutta voimakkaasti. Jään mukana irronneet kivet ja lohkat kulkeutuivat kauas alkuperäiseltä paikaltaan. Kun jää lopulta sulii, ne jäivät paikoilleen.

Siirtolohkareita kutsutaan myös hiidenkiviksi, koska ennen vanhaan niiden ajateltiin olevan muinaisten voimien, kuten hiisien tai jättiläisten, siirtämiä. Tämä selitys syntyi kauan ennen kuin ihmiset tiesivät jääkaudesta

Tuuma

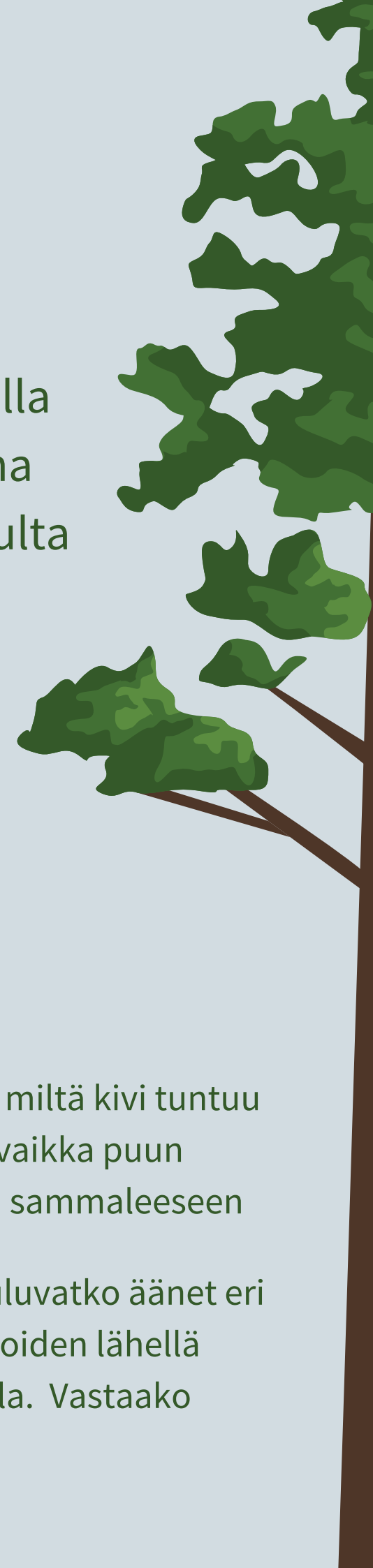
Luontopolun varrella voi nähdä siirtolohkareen. Mieti, kuinka kauas se on matkannut jääkauden aikana ja miten valtava mannerjää on mahtanut olla!

Puuha

Tunnustele miltä kivi tuntuu verrattuna vaikka puun runkoon tai sammaleeseen

Kokeile kuuluvatko äänet eri tavalla kallioiden lähellä kuin muualla. Vastaako kaiku?

Mänty

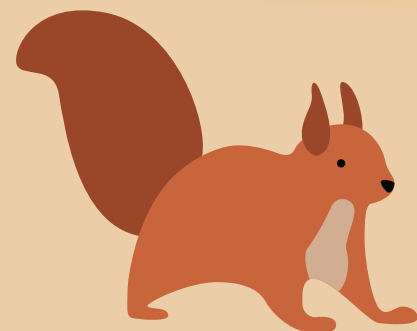
Pinus sylvestris

Mänty on Suomen yleisin puu, ja se on havupuu. Männyn neulaset ovat sen lehtiä. Vaikka mänty pudottaa neulasiaan talvella, se ei menetä kaikkia, joten se pysyy vihreänä ympäri vuoden. Mänty on tärkeä monille eläimille. Sen oksilla ja rungoilla linnut voivat rakentaa pesiään, ja sen tiheät oksat antavat suojaa. Kävyt ovat monien eläinten ruokaa, ja niiden sisällä on siemeniä, joista voi kasvaa uusia mäntyjä.

Luontopolulla näet erilaisia mäntyjä. Osa niistä on kilpikaarnaisia, mikä tarkoittaa, että niiden kuori näyttää paksulta ja kilpimäiseltä. Nämä hitaasti kasvaneet saaristolaismännyt ovat sopeutuneet karuihin oloihin. Polulla on myös keloja, jotka ovat pystyyn kuivuneita puita. Kelot tarjoavat kodin monille linnuille ja nisäkkäille.

Tuuma

Ennen vanhaan lapset tekivät leluja luonnon materiaaleista. Yksi suosituimmista leikeistä oli käpylehmien tekeminen!

Puuha

Kelot ovat vanhoja, kuolleita mäntyjä, jotka seisovat yhä pystyssä. Löydätkö kelon polun varrelta?

Katsele ympärillesi ja etsi käpyjä maasta. Voisitko sinä tehdä käpylehmän? Muista, että luonnon kasvit ja oksat saavat jäädä paikoilleen – käytä vain niitä, mitä löydät irtonaisena maasta!

Saukko

Lutra lutra

Saukko on nääteläin, joka viihtyy vesistöjen lähellä. Suomessa sauikko on harvinainen, mutta Lokalahdella sitä voi nähdä kulkemassa kuntoradan oja pitkin Ahmasveteen. Saukko on taitava uimari, mutta se liikkuu myös maalla. Se voi kulkea yhden yön aikana pitkiäkin matkoja, jopa 10–30 kilometriä!

Saukot rakentavat pesänsä maalle lähelle vettä, esimerkiksi rantatörmälle, kivien koloihin tai muiden eläinten hylättyihin pesiin. Saukot syövät lähinnä kaloja kuten ahvenia, haukia ja mateita. Mutta niiden ravinnoksi kelpavat muun muassa myös sammakot, mikäli kalaa on saatavilla vähän.

Tuuma

Saukko rakastaa leikkiä!
Se voi liukua lumessa tai mudassa mäkeä alas, ikään kuin laskettelisi.

Puuha

Etsi polun varrelta kolo, kivi tai jokin paikka, joka voisi olla saukon koti.

Kokeile liikkua leikkisän saukon tavoin, hypähtele kiven yli, kumarru oksan ali, pallottele kävyillä...

Jäkälä, naava, kääpä ja sammal luonnon puhtauden merkit

Luontopolulla on puhdasta ilmaa, mutta mistä sen voi tietää? Luonnossa on kasveja ja sieniä, jotka eivät viihdy saastuneessa ympäristössä. Tällaisia ovat esimerkiksi jäkälät, naavat, käävät ja jotkut sammallajit.

Näitä kutsutaan puhtaan ilman bioindikaattoreiksi, koska ne kertovat meille, että ilma on puhdasta. Katso tarkasti ympärillesi – voit nähdä näitä merkkejä maassa, puiden oksilla tai rungoilla. Ne ovat luonnon oma tapa kertoa, että Lokalahden luonto voi hyvin!

Tuuma

Muistathan ettei jäkälää, naavoja, kääpiä tai sammalta saa kerätä luonnosta!

Kääpä

Poronjäkälä

Puuha

Katsele ympärillesi ja etsi jäkälää, naavaa, sammalta tai kääpää. Näetkö niitä maassa, kivillä tai puiden rungoilla? Kuinka monta erilaista löydät?

Katso tarkkaan jäkälää tai sammalta. Näetkö niissä erikoisia muotoja? Voisitko piirtää löytämäsi muodon tai keksiä, mitä se muistuttaa? Näetkö niissä pilviä, tähtiä tai pehmeän maton tai eläimen hahmon?

Muurahaiskeko

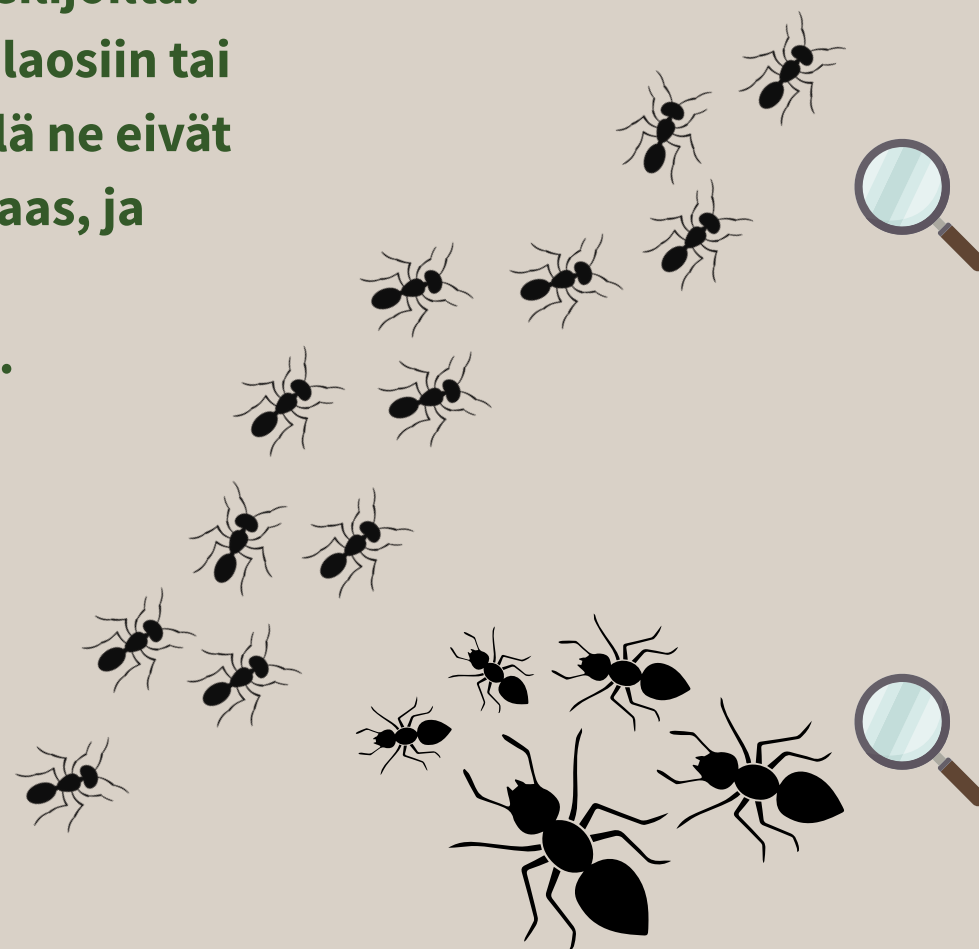

Muurahaiskeko on kekomuurahaisten rakentama koti, joka suojaa pesää maan alla. Varsinainen pesä on syvemmällä maassa, onkaloissa ja käytävissä. Muurahaiset rakentavat keon neulasista, lehdistä ja muista maasta löytyvistä materiaaleista.

Jokaisella muurahaisella on oma tehtävänsä: toiset etsivät rakennustarpeita, toiset huolehtivat keosta ja pesästä, ja jotkut jopa vartioivat kekoa tunkeilijoilta. Kun talvi tulee, muurahaiset siirtyvät keon alaosiin tai pesän syvyyksiin ja vaipuvat horrokseen, sillä ne eivät pidä kylmästä. Kevään aurinko herättää ne taas, ja muurahaiset ryhtyvät innolla korjaamaan ja rakentamaan kekoaan entistä vahvemmaksi.

Tuuma

Luontopolun varrella on komeita muurahaiskekoja, jotka kertovat metsän terveydestä. Yksi suuri muurahaiskeko voi olla koti jopa 500 000 muurahaiselle! Muurahaiset rakentavat keon usein puun viereen etelän puolelle.

Puuha

Laske muurahaiskekoja. Kuinka monta kekoa löydät? Minkä kokoisia ne ovat? Etsi polun varrelta suurin muurahaiskeko. Vertaa sen korkeutta omaan pituuteesi. Kumpi on suurempi, sinä vai keko?

Muurahaiset kulkevat usein samoja reittejä jonossa etsiessään mm. ruokaa ja palatessaan kotiin. Kokeile kulkea jonossa kuin muiden kanssa, vaihtakaa välillä johtajaa.

Sanikkaiset

Sanikkaisiin kuuluvat liekot, korteet ja saniaiset. Ne ovat itiökasveja, mikä tarkoittaa, että ne lisääntyvät itiöiden avulla siementen sijaan. Sanikkaiset ovat hyvin vanhoja kasveja – niitä kasvoi maapallolla jo 300 miljoonaa vuotta sitten, kivihiilikaudella, kun muinaiset metsät peittivät maata.

Luontopolun varrella voit nähdä erilaisia sanikkaisia: sananjalan lehdet voivat olla jopa 1–1,5 metriä pitkiä, ja näyttävät sulilta. Metsäkorte taas muistuttaa pientä vihreää puuta tai harjaa – sen varsi on ontto ja nivelikäs.

Tuuma

Sanikkaiset lisääntyvät itiöiden avulla. Kurkista tarkkaan saniaisen lehtien alapintaa – näetkö pieniä pisteitä tai läiskiä? Ne ovat itiöpesäkkeitä! Mieti, miten itiöt voivat levitä uusille kasvupaikoille.

Puuha

Löydätkö sananjalan, eli suuren saniaisen? Tai metsäkortteen?

Korte

Sananjalka

Tiaiset

pienet puuhapetterit

Tiaiset ovat pieniä, energisiä lintuja, joita voi nähdä ympäri vuoden. Ne viihtyvät metsissä, mutta lentävät usein myös pihapiireihin, erityisesti talvella, kun lintulaudoilta löytyy herkullisia siemeniä. Lounais-Suomessa asustaa viisi tiaislajia.

Tiaiset ovat kaikkiruokaisia – kesällä niiden herkkua ovat hyönteiset, mutta talvella ne syövät enimmäkseen siemeniä. Tiaiset tarvitsevat pesiinsä turvallisia koloja, joita löytyy esimerkiksi linnunpöntöistä.

Tuuma

Tiaiset ovat tärkeitä luonnolle, sillä ne auttavat pitämään hyönteiset kurissa ja levittävät siemeniä.

Talitiainen

Sinitiaainen

Mitä eroja huomaat talitiaisessa ja sinitiaisessa?

Puuha

Tarkkaile polun varrella olevia linnunpönttöjä. Näetkö, että joku lintu lentää sisään tai ulos?

Jos olisit pieni lintu, millaisen kodin valitsisit? Asuisitko piilossa rungossa, valoisassa oksanhaarassa vai korkealla pöntössä? Entä mitä veisit pesään: sammalta, höyheniä, kuivaa ruohoa vai eläinten karvaa?

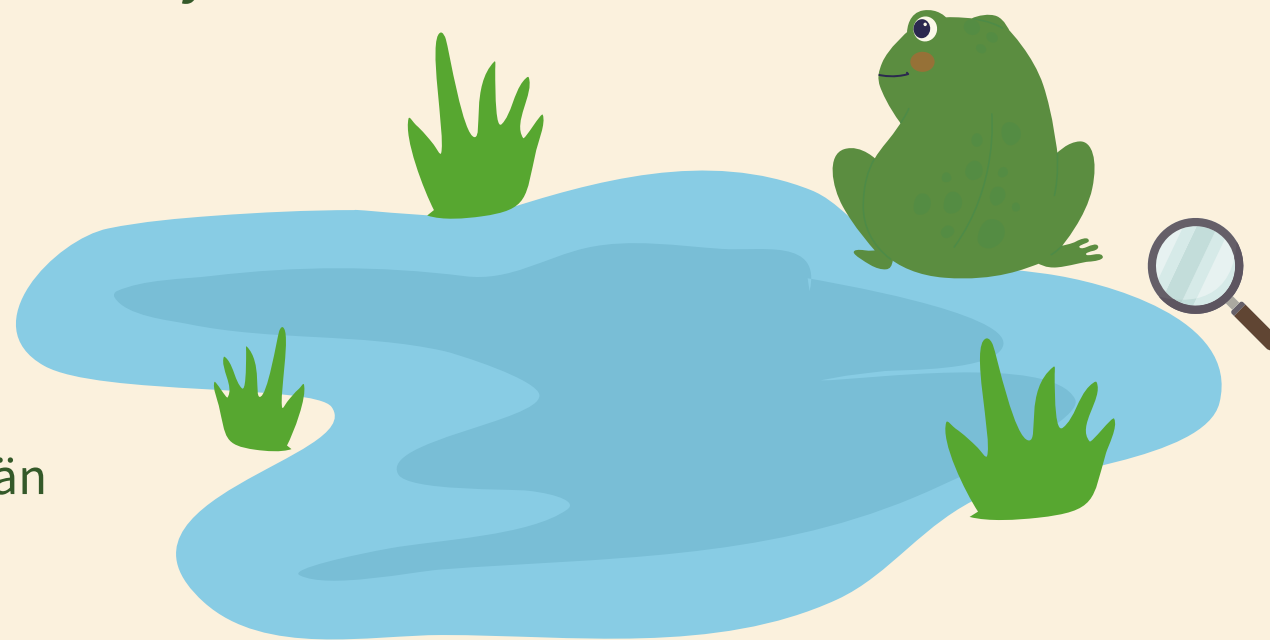
Pienvedet

Luontopolun varrella voi nähdä monia pieniä vesipaikkoja, kuten lammikoita, kosteita kallionkoloja, oja ja puroja. Ne keräävät vettä sateen tai sulaneen lumen mukana. Vaikka ne voivat välillä kuivua, ne heräävät eloon uudelleen sateen jälkeen! Luontopolun maastossa on kalliopainanteita, joista osa oli alkanut soistua.

Pienet vesipaikat ovat monien eliöiden, kuten kasvien, hyönteisten ja pienten eläinten, koteja. Ne muodostavat oman pienen maailmansa, jossa kaikki elävät yhdessä. Lammikot ovat tärkeitä luonnolle: ne antavat eläimille vettä juotavaksi ja ruokaa syötäväksi. Linnut käyvät lammikoissa peseytymässä ja virkistymässä.

Tuuma

Talvella soistuvan painanteen pohjamudassa voi olla piilossa sammakko, joka odottaa kevään lämpöä!

Puuha

Sammakot elävät usein lammikoissa ja lätäköissä. Hyppää kuin sammakko! Kuinka monta sammakon loikkaa pystyt tekemään yhdellä jalalla tai molemmilla jaloilla?

Sulje silmäsi ja kuuntele vesien ääniä. Kuulitko liplatusta? Kerro kaverille, mitä kuulit! Katso lammikkoa tarkasti. Näetkö mitään liikettä? Kuvittele, millaisia eläimiä lammikossa voi elää.

LuontoBINGO

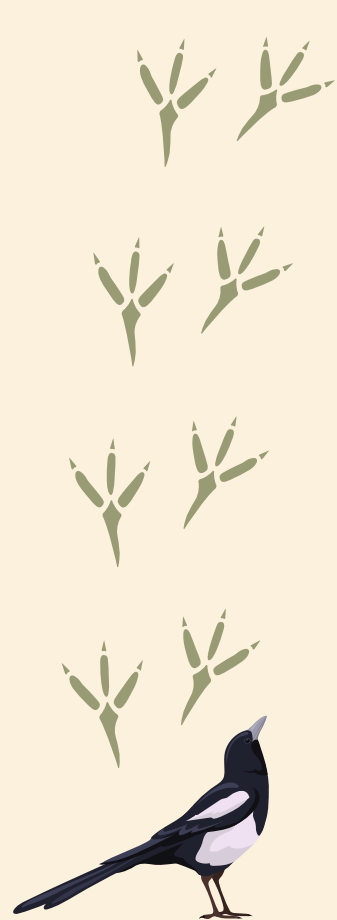
Ole tarkkana kiertäessäsi luontopolkua, löydätkö nämä kaikki bingon kuvissa olevat asiat retkelläsi? Voit ottaa kuvan, jotta muistat mitä etsiä?

Eläinten jäljet ja luonnon värit

Löytyykö reitiltä eläinten jälkiä?

Kesäaikaan voit tarkkailla myös luonnon
värejä – mitä värejä näet polun varrella?

Harakka

Metsäjänis

Kettu

Ilves

Karhu

Hirvi tai peura

Punainen

Oranssi

Ruskea

Harmaa

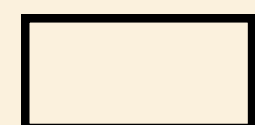
Tumman
vihreä

Kirkkaan
vihreä

Keltainen

Jokin
muu?